

Příklady: Градѣт юма едѣн милион житли.

Товѣ е нашият учител.

Отивам в града.

Тѣрса новия речник.

Město má milion obyvatel.

To je náš učitel.

Jedu do města.

Sháním (ten) nový slovník.

Měkkou podobu členu -ят, -я mají tato maskulina:

- a) s příponou **-тел** nebo **-ар** (v názvech osob), např. учител - учитеят, учителя (učitel), лекар - лекарат, лекаря (lékař) ale семинарът;
- b) subst. zakončená na **-и**, např. краи - краят, края (konec);
- c) substantiva **ден** (den), **зет** (zet, švagr), **кон** (kůň), **кral** (král), **цар** (car), **сън** (sen, spánek), **път** (cesta, silnice), **лакът** (loket), **нокът** (nehé), **бгън** (oheň).

Přízvuk je ve tvarech se členem na téže slabice jako ve tvaru, od něhož se tvoří s výjimkou následujících případů, kdy se přemisťuje na samotný člen:

- a) většina jednoslabičných maskulin, např. град - градѣт, града, (město), глас - гласѣт, гласа (glas), ден - денѣт, денѣ (den);
- b) feminina zakončená na souhlásku, např. мысл - мыслѣт (myslenka, mysl), област - областѣт (oblast, kraj).

Některé zvlášnosti při tvoření tvarů se členem (změny v kořeni, neproduktivní typy):

брѣг - брѣгѣт, брѣга

цѣлост - цѣлосттѣ

театр - театрѣт, театрь

организъм - организъмѣт, организъма

пѣлец - пѣлецѣт, пѣлеца

крилѣт - крилѣта i крилѣте.

Poznámky:

1. O výslovnosti členu u maskulin viz str. 15.

2. Povšimněte si, jakou úlohu hraje pro výběr tvaru členu zakončení slova, k němuž se připojuje:

-сouhl.: **-а(т), -я(т)** (sg. mask.; adj. v mask. sg.)

-а: **-та** (sg. f. a některá m., pl. neuter a substantiva
jako bráty, пѣтища, рамената; adj. v sg. f.)

-о: **-то** (sg. neuter a některých mask.; adj. v sg. n.)

-и: **-те** (pl. mask., fem. a některých neuter jako живѣт-
ните, умиште, раменете aj.; pl. adj. v všech rodů).

Gramatický rod hraje úlohu zejména u feminin zakončených na souhlás-ku, která mají ve shodě s dalšími femininy člen **-та**.

Určenost jmenné skupiny může být různé povahy:

- a) individualizující: mluví se o jednom určitém předmětu z celého množství předmětů daného druhu. Tento předmět buď mluvčí i adresát vidí ve svém okolí, nebo je jediný svého druhu v dané komunikativní situaci, nebo je blíže určen, individualizován přímo ve výpovědi mluvčího.

Příklady:

Забравих си ключовете вкъщи. Zapomněl jsem si doma klíče.

Затворих вратата, моля. Zavři, prosím, (ty) dveře.

Слънцето топли земята. Slunce ohřívá Zemi.

Къде е стаята на брат ти? Kde je pokoj tvého bratra.

Невена чака гости. Nevěna čeká hosty. Гостиите закъсняват. Nevena čeká hosty. Hosté přicházejí pozdě.

- b) generická: mluví se o předmětu jako o zástupci celé třídy stejných předmětů, např.:

Овцата е домашно животно. Ovce je domácí zvíře. (každá ovce)

Лекарят лекува. Lékař léčí. (všichni lékaři)

Ден на детето. Den dětí.

- c) kvantitativní: je-li užito plurálu subst. se členem, mluví se o všech předmětech, např.:

Деца слушаха учителя. (Všechny) Děti poslouchaly učitele.

Дай ми книгите. Dej mi ty knihy.

Člen nemohou mít tato podstatná jména:

- a) vlastní jména (София, България, Витоша, Искър, Мария apod.); výjimkou jsou názvy horstev v plurálu: Родопите, Алите, Кърковиците apod.

- b) názvy měsíců a dnů;

- c) podstatná jména užívaná jako tituly (докент Марко, инженер Добре)

- d) podstatná jména druhová před vlastními jmény a názvy (pekařка Марина, гръд София, квартал "Изток", списание "Ние жените")

Ve funkci neurčitého členu se v bulharštině užívají číslovky **един** (s dalšími tvary **единъ**, **единъ**, **единъ**), která se klade před první člen jmenné skupiny. V rodě a čísle se shoduje s řídícím substantivem, např. Твърди **единъ** свободни приятел. (Hledá (nějakého) svého kamaráda.) Neurčenost může být vyjádřena též neurčitým zájmenem (**някой**).